

Eesti osales UNESCO täitevkoogu 200. istungil

Eesti osales täitevkoogu täispikal istungil kuuendat korda. 10.–18. oktoobril peetud istungi avasõnavõttus keskendusime järgmistele teemadele: ÜRO uued kestliku arengu eesmärgid ja Eesti vabatahtlik aruanne sammudest nende eesmärkide saavutamiseks (esitati juulis ÜRO kõrgetasemelisele poliitilisele foorumile), UNESCO järgmise kaheaastase perioodi eelarve, haridus, kultuuripärandi kaitse sõjaliste konfliktide korral. Täitevkoogu võttis muu hulgas vastu otsuse, mis käsitleb olukorda Krimmis kultuuri ja hariduse vallas, ning kaks Lähis-Ida puudutavat otsust. UNESCO järgmise kaheaastase perioodi programmi ja eelarve arutelu jätkub järgmisel istungil, mis toimub aprillis 2017. Siis on täitevkoogu päevakorras ka intervjuud kandidaatidega UNESCO peadirektori kohale järgmiseks ametiajaks.

Eesti uus alaline esindaja UNESCO juures on Ingrid Amer

President Kersti Kaljulaid nimetas 1. novembril Ingrid Ameri Eesti Vabariigi erakorraliseks ja täievoliliseks suursaadikuks, alaliseks esindajaks UNESCO juures. 17. novembril annab suursaadik Ingrid Amer üle volikirja UNESCO peadirektor Irina Bokovale.

*Ingrid Amer UNESCO täitevkoogu istungil
Foto: UNESCO/ A. Dunasovs*

Uued haridusspetsialistid asusid tööle

Uus nõunik haridus- ja teadusküsimustes Eesti alalises esinduses OECD ja UNESCO juures on Katrin Rein, kes oli varem haridus- ja teadusministeeriumi esindajana UNESCO ERK nõukogu liige. Eelnevalt maailmahariduse valdkonnas töötanud Madli Ross alustas tööd UNESCO Eesti rahvusliku komisjoni haridusprogrammide koordinaatorina.

Üleilmsest valgusaastast valguspäevani

3. oktoobril tutvustati UNESCO peakorteris ülemaailmse valgusaasta 2015 lõppraportit. Konverentsile oli kutsutud ka Eesti kunstnik Meeli Kõiva (Mery Crystal Ra), kes esines menukalt näituse ja ettekandega valgusaasta lõpuüritusel Mehhikos Meridas tänavu veebruaris. Eesti kunstnik valiti välja üleilmse konkursiga sadade tuhandete kunstnike seast kolme kunstniku sekka, kes esinesid ettekandega UNESCO valgusaasta lõpuürituse akadeemilisel konverentsil Meridas samas paneelis Nobeli preemia laureaatidega. Meeli Kõiva osales ka arutelul maailma valguskunsti tulevikust koos kunstnike Marcus Neuestetteri (LAV) ja Tania Aedoga (Mehhiko).

Meeli Kõiva valgusaasta lõpuüritusel Mehhikos

Ülemaailmne valgusaasta kujunes edulooks arvukate konverentside, valgusfestivalide ja teadussündmustega. Eduka aasta järelkajana võttis UNESCO täitevkoogu vastu otsuse hakata tähistama ülemaailmset valguspäeva iga aasta 16. mail alates 2018 aastast.

Kõrghariduskonventsiooni väljatöötamise töörühma koosolek

19.–20. septembril peeti Roomas ülemaailmse kõrghariduse vastastikuse tunnustamise konventsiooni väljatöötamise töörühma koosolek. Eestit esindab töörühmas Gunnar Vaht, SA Archimedes akadeemilise tunnustamise agentuuri juhataja. Kohtumise esimesel päeval arutati kavandatava konventsiooni esimese kolme peatüki sisu: preambula; definitsioonid/terminoloogia ja konventsiooni eesmärk. Gunnar Vaht juhtis definitsioonide/terminoloogia alatöörühma. Teisel päeval kavandati konventsiooni ülejäänud peatükke: hindamise peamised põhimõtted; konventsiooniosaliste kohustused; rakendusmehhanismid ja lõppsätted. Nende juures arutati vaid mõtteid, mida need peatükid peaksid sisaldama, ja moodustati taas alatöörühmad teksti koostamiseks. Gunnar Vaht osaleb konventsiooniosaliste kohustuste peatüki alatöörühmas, mis tegeleb tunnustamise põhimõtete ja mehhanismidega.

Järgmine koosolek toimub Pariisis, eeldatavasti 13.–15.02.2017. Selleks ajaks peaks kõikide peatükkide tekst oleks koostatud. Seejärel annab töörühm teksti kavandi UNESCOle üle ning seda arutatakse edasi täitevkoogus ja peakonverentsil.

Euroopa ja Põhja-Ameerika regioonide konsultatsioonikohtumine „Haridus 2030“ tegevuskava eesmärkide saavutamise teemal

24.–25. oktoobril Pariisis peetud kohtumine kuulub regionaalsete kohtumiste sarja. Kohtumise eesmärgiks oli tekitada ühine arusaam hariduse eesmärkide saavutamisest ning toetada eesmärkide rakendamist regionaalsel ja riiklikul tasandil. Kohtumisel arutati ka rahvusvahelist hariduskoostööd kestliku arengu eesmärkide kontekstis. Kohtumise esimesel päeval tegi Eesti delegatsiooni juht Mart Laidmets sekretariaadi palvel ülevaate hariduse eesmärkide saavutamise hetkeseisust Eestis. Samas

paneelis osalesid ka Armeenia, Tšehhi, Venemaa, Läti, Sloveenia ja Slovakkia. Kõikidel riikidel paluti vastata küsimusele riiklike prioriteetide seosest „Haridus 2030“ tegevuskava eesmärkidega ning rääkida lähemalt eesmärkide saavutamiseks kavandatud konkreetsetest meetmetest ja sammudest. Eestit esindasid kohtumisel Mart Laidmets ja Tiina Annus HTMist ning Katrin Rein Eesti alalisest esindusest OECD ja UNESCO juures.

UNESCO 1970. a konventsiooni komitee kohtumine

26.–28. septembril kohtus Pariisis 1970. a konventsiooni ehk kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärahoidmise abinõude konventsiooni komitee. Arutati kultuuriväärtuste impordi regulatsiooni väljatöötamist puudutavaid küsimusi ning kunstiteru reguleerimist rahvusvahelises koostöös, et võidelda vallasmälestiste ebaseadusliku väljaveo ja salakaubandusega, mis on relvastatud konfliktides aina süvenev probleem ja üks terroristlike rühmituste rahaallikas. Teadlikkuse suurendamise kampaania käigus tehti video, kuhu riikidel paluti asjakohast materjali saata (EE saatis „Aktuaalse kaamera“ loo Ukraina mõõga tagastamisest). Eestist osales kohtumisel Linda Lainvoo muinsuskaitseametist.

Maailmapärandi komitee 40. istung

10.–18. juulil Istanbulis toimunud maailmapärandi komitee istung katkestati riigipöördekatse tõttu. Sellest tulenevalt jõuti istungil tegeleda põhiliselt seireraportitega ja kiirkorras vaadati läbi ka uued maailmapärandi nimekirja kandetaotlused. Seireraportitest tuli välja, et kõige suurem probleem on endiselt kehv, puudulik või korraldamata haldamine, järgnevad (elamu)ehituse surve, igasugune ebaseaduslik tegevus, transpordi infrastruktuur ja massiturism. Looduspärandi paikadel ka kaevandamine ja vee infrasüsteemid, näiteks tammid. Euroopas on jätkuv probleem kõrghooned (Viin, Liverpool). Palju arutati ka erinevate rekonstruktsioonide teemal. Arutlusel oli 27 uut kandetaotlust ning maailmapärandi nimekirja lisandus 21 uut paika. Kokku on nimekirjas nüüd 1052 paika 165 riigist. Ohustatud pärandi nimekirja kanti kaheksa uut paika, sh relvakonflikti tõttu kõik viis Liibüa pärandipaika. Maailmapärandi konventsioon sai 192. osalisriigi – Lõuna-Sudaan. Sellega katab konventsioon pea kogu maailma. Eestist osalesid istungil Liina Jänes kultuuriministeeriumist ja Margit Siim UNESCO ERKist. Istungi lahtised otsad sõlmiti kokku 24.–26. oktoobril Pariisis, kus jäi kõlama mure maailmapärandi fondi eelarvenappuse pärast ja maailmapärandi ootenimekirjaga seotud pinged riikide piirivaidluste kontekstis. Komitee 41. istung toimub 2.–12. 07. 2017 Poolas Krakowis.

Struve meridiaanikaare komitee koosolek

7. septembril toimus maa-ametis UNESCO maailmapärandisse kuuluva Struve meridiaanikaare rahvusvahelise koordineeriva komitee koosolek, mis oli pühendatud kaare mõõtmiste alguse 200. aastapäevale. Aastatel 2015–2016 on komitee eesistujariik Eesti. Kümne riigi esindajad andsid ülevaate tegevustest meridiaanikaare tutvustamisel ja kaitsmisel ning arutasid koostöövõimalusi. Järgmisel päeval toimus ekskursioon Struve kaare punktidesse, mis asuvad Tartu tähetornis, Võiveres ja Simunas.

Maailmakuulsa geodeedi Friedrich Georg Wilhelm Struve juhtimisel toimus mõõtmine aastatel 1816–1855 ja selle eesmärk oli kindlaks määrata maakera kuju ja suurus. Struve geodeetiline meridiaanikaar on 2800 kilomeetrit pikk, kulgedes Hammerfestist Põhja-Jäämerel kuni Izmailini Musta mere ääres, läbides Rootsit, Norrat, Soomet, Venemaad, Eestit, Lätit, Leedut, Valgevene, Ukrainat ja Moldovat.

Struve kaare punktide kaardirakendus

Maa-amet täiendas oma ajalooliste kaartide kogu Struve kaare punkte kajastava kaardiga, kuhu on kantud Eesti punktid. Kokku valiti Eestis mõõtmisteks 22 punkti ja baasjoon. Välimõõtmised toimusid ajavahemikul 1822. a kevadest kuni 1827. a sügiseni. UNESCO maailmapärandi nimekirja on Eestist kantud Tartu tähetorn ja Simuna-Võivere baasjoone otspunktid.

Balti riikide laulu- ja tantsupeokonverents

2. novembril peeti Riias Balti riikide konverents laulu- ja tantsupidude tuleviku teemal.

Eelmisel päeval, 1. novembril kohtus Balti riikide koordinatsioonikomitee, et arutada ühist tööplaani ja edasisi tegevusi UNESCO vaimse pärandi esindusnimekirja kantud traditsiooni elujõulisuse tagamiseks.

Tartu esindajad osalesid UNESCO loovlinnade võrgustiku aastakohtumisel

14.–16. septembril peetud UNESCO loovlinnade võrgustiku aastakohtumisel Östersundis said kokku loovlinnade esindajad kogu maailmast. Eestist kuulub seitset valdkonda hõlmavasse ja 116 linna ühendavasse võrgustikku Tartu, mis nimetati 2015. aastal UNESCO kirjanduslinnaks. Alates tänava veebruarist vastutab linnavalitsusega sõlmitud koostöölepe alusel kirjanduslinn Tartu esindus- ja koordineerimistegevuste eest Eesti Kirjanduse Selts. Östersundis esindasid Tartut seltsi teadussekretär ja kirjanduslinna koordinaator Marja Unt, seltsi esimees Toomas Liivamägi ning Tartu linnavalitsuse kultuuriosakonna spetsialist Kristel Kalda. Kohtumise programmi kuulusid arutelud, valdkondlikud kohtumised, temaatilised töötoad ja näitused. Muu hulgas tutvustati näitusel Tartu Loomemajanduskeskust.

Vaimse pärandi konverents Tallinnas

20. oktoobril korraldas rahvakultuuri keskus Tallinnas, Hopneri majas vaimse pärandi konverentsi „Annivakast rüperaalini – elava pärandi märkamisest ja väärtustamisest“, millega tähistati kümne aasta möödumist Eesti liitumisest UNESCO vaimse kultuuripärandi kaitse konventsiooniga. Konverentsil vahendasid oma kogemust ja arutlesid vaimse

pärandi võimaluste ja arengusuundade üle eksperdid, teadlased, ettevõtjad, kogukondade eestvedajad ning kultuuripoliitika kujundajad Eestist ja välisriikidest. Fookuses oli eestimaalaste vaimse pärandi teadvustamine ja väärtustamine kogu selle mitmekesisuses. Keskenduti elava pärandi mõistmisele, traditsiooniliste teadmiste ja oskuste püsimisviisidele. Toodi välja kasutusvõimalused kultuuripärandit väärtustavas kodanikuühiskonnas, kus tajutakse pärandit nii kultuurilise kui sotsiaalmajandusliku ressursina. Otsiti vastuseid küsimustele: Kas ja kuidas suurendab kultuuripärandi määratlemises osalemine kogukondade eneseteadvust? Kuidas vältida pärandist võõrdumist? Kas ja kuidas pärand ennast taastoodab?

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu juubeli- konverents keskendus biosfääri programmile

13. oktoobril tähistati Kärddlas MTÜ Hiidlaste Koostöökogu kümnendat juubelit konverentsiga „Kogukond rakendamas biosfääri programmi“. Hiiumaa uue integreeritud arengustrateegia läbivaks teemaks on UNESCO biosfääri programm, millega Hiiumaa on seotud juba 1989. aastast. Toomas Kokovkini ettekanne rääkis biosfääriala globaalsest tähendusest ja MABi uuest strateegiast, mis sel aastal Limas üleilmsel kongressil vastu võeti. Lia Rosenberg keskendus Lääne-Eesti biosfääri programmiala iseloomustamisele ning sellele, miks biosfääri programm Hiiumaale kasulik on. Naabrid Lätist ja Rootsist jagasid oma kogemusi programmi rakendamisel ning juttu tuli ka Hiiumaa koostööst energeetika alal hoopis kauge kandiga - Jaapaniga. Järgmisel päeval toimus ringreis, kus külalised said tutvuda konkreetsete kestliku arengu projektidega Hiiumaal. Konverentsist said osa Hiiumaa- ja loodusehuvilised, kultuuri-, teaduse- ja haridusevalla arendajad, koostöökogu liikmed Hiiumaalt ja kohalike tegevusgruppide esindajad üle Eesti.

Maailmakodaniku hariduse teemaline kohtumine Luganos

24.–26. septembril kutsus UNESCO Šveitsi rahvuslik komisjon ühe laua taha üheteistkümne UNESCO rahvusliku komisjoni esindajad, et arutada üheskoos maailmakodaniku hariduse üle ning selgitada rahvuslike komisjonide rolli kvaliteetsele haridusele keskenduva ÜRO kestliku arengu eesmärgi (SDG4) saavutamisel. Eri riikide esindajad Euroopast, Aafrikast ja Aasiast jagasid neil teemadel oma kogemusi ning tulevikuplaane. Kohtumisel tõdeti, et eelkõige on oluline avalikkuse teavitamine Agenda 2030 eesmärkidest ning hariduse, sh maailmakodaniku hariduse, äärmiselt olulise rolli teadvustamine kestliku arenguni jõudmisel. UNESCO ERKi esindas Luganos haridusprogrammide koordinaator Madli Ross.

UNESCO rahvuslike komisjonide esindajad

Euroopa maailmahariduse võrgustiku 35. ümarlaud

13.–15. oktoobril toimus Firenzes GENE (*Global Education Network Europe*) võrgustiku 35. ümarlaud, kus Eestit esindas UNESCO ERKi haridusprogrammide koordinaator Madli Ross.

GENE võrgustiku laiem eesmärk on tagada kvaliteetne maailmaharidus kõikjal Euroopas. Firenze ümarlaual osalesid riigiasutuste esindajad 20 Euroopa riigist, samuti kolleegid Lõuna-Koreast. Arutati maailmahariduse

hetkeseisu riigiti ja Euroopas üldiselt, eraldi fookuses olid aktuaalsed ja olulised teemad nagu ränne ja pagulased ning kestliku arengu eesmärgid. Lisaks anti ülevaade Euroopa Komisjoni rahastamise seisust ning GENE võrgustiku tehtud ja tulevastest projektidest-programmidest. GENE võrgustiku tegemiste kohta saab lähemalt lugeda [siit](#).

Kestlikku arengut toetava hariduse konverents Tallinnas

22.–24. septembril korraldas võrgustik “The Learning Teacher Network” Tallinnas kestlikku arengut toetava hariduse teemalise konverentsi. Võrgustik korraldab regulaarselt erineva rõhuasetusega rahvusvahelisi konverentse, mis suunatud eeskätt õpetajatele. Kuna rahvusvahelisel areenil on kestlikku arengut toetava hariduse roll suurenes, siis oli seekord konverentsi peamiseks eesmärgiks võimestada õpetajaid selles valdkonnas ning jagada häid praktikaid. Konverentsi programm oli mitmekesine ning sisaldas ka praktilisi töötube. Konverentsil osales 143 inimest 23 riigist. “The Learning Teacher Network” on UNESCO ametlik partner kestlikku arengut toetava hariduse vallas, mistõttu ettekande pidas ka UNESCO programmispetsialist Julia Heiss. Avakõnelejate seas oli UNESCO ERKi juhataja Kerli Gutman.

Kerli Gutman avakõnet pidamas

UNESCO Eesti ühendkoolide kohtumine

21. septembril toimus Mondo maailmaharidus- ja koolituskeskuses traditsiooniline õppeaasta alguse kohtumine UNESCO ühendkoolide koordinaatoritele. Osalesid ka kaks uut UNESCO ühendkoolide kandidaatkooli: Tallinna Humanitaargümnaasium ja Audentese Spordigümnaasium. Kohtumisel arutati plaane ja tegevusi 2016/2017 õppeaastaks:

- 17.11.2016 toimub Tartus filosoofiapäev „Tehnoloogilise Utopia võimalikkus“,
- 1.12.2016 korraldab Tallinna Tehnikagümnaasium ühendkoolidele konverentsi kultuuripärandi teemal,
- jaanuaris 2017 on gümnasistid oodatud välisministeeriumisse ÜRO seminaripäevale,
- aprillis 2017 toimub ÜRO simulatsioon Ukrainas Lvivis,
- maikuu 2017 toimub teaduskonverents Tartu Maaülikoolis,
- mai lõpus/juuni alguses 2017 on Euroopa kestliku arengu nädal, mille raames kestliku arengu teemasid koolides käsitletakse.

Samsungi uus noorte koolitusprogramm

28. septembril allkirjastasid kuus partnerit uue programmi „Samsung Digi Pass“ koostöö-

memorandumi. Programm pakub 14–19-aastastele kutsekooliõpilastele võimalust osaleda neljakuulisel koolitusel, mille raames harjutatakse meeskonnatööd ja töötatakse noorte enda digiprojektidega. Projektitööde üldine eesmärk on luua mõni uus digilahendus, mis on kasulik tavaelus või töös. Programmi võitjameeskond saab võimaluse sooritada lühiajalise praktika Samsungis ning lisaks mõnes Eesti juhtivas ettevõttes, mille tegevus võitjate õpingutega haakub. Programmi kohta saab täpsemalt lugeda [siit](#).

UNESCO ERK osaleb programmi žüriis ja on üks selle partneritest.

Leedulased tutvustasid digitaalset tunnustamissüsteemi koolidele

18. oktoobril korraldas UNESCO Leedu rahvuslik komisjon koos partneritega ühepäevase seminari, kus tutvustati uut digitaalset tunnustamissüsteemi „Achievement programme of UNESCO Associated Schools“. Individuaalseid saavutusi hindav programm aitab tunnustada õpilasi ja õpetajaid hariduslike tegevuste eest, mida tavaõppetöös või koolitunnistusel on keeruline esile tõsta.

Tunnustusprogrammi üks eesmärk on motiveerida UNESCO ühendkoole hoidma ja edendama UNESCO väärtusi ja maailmaharidusega seotud tegevusi, näiteks UNESCO teemadega seotud üritustel osalemine, ürituste korraldamine või sotsiaalmeedia kampaania elluviimine. Iga noor saab kooli lõppedes enda saavutusi ja tunnustusi ametliku koolilõputunnistuse kõrval esitada, et näidata oskusi ja teadmisi, mida lisaks formaalsele haridusele kooliteel omandati.

Eestist osalesid seminaripäeval UNESCO ERKi haridusprogrammide koordinaator Madli Ross, ühendkoolide koordinaator Johanna Helin ja Narva Soldino gümnaasiumi õppealajuhataja Irina Bahramova. Sel õppeaastal on võimalik saada programmi kasutusele võtmiseks tasuta abi ja konsultatsioone Leedu partneritelt. Tunnustamisprogrammi ja digitaalsete märkide kohta saab täpsemalt lugeda [siit](#).

BSP Eesti koolide kokkutulek Raudsillal

Läänemere projekt (Baltic Sea Project ehk BSP) on Läänemere maade kooliõpilastele ja õpetajatele suunatud keskkonnaküsimustega tegelev UNESCO projekt. 24.–26. augustil toimunud kokkutulekul Raudsilla matkakompleksis osalesid kuni kolmeliikmelised esindused 12 Eesti BSP koolist. Koos osaleti orienteerumismängus, valmistati ette lõkkeõhtu etteasted teemal “Reisile võõraga” ning koguti praktilisi ja teoreetilisi teadmisi töötubades. Pärlijõe erinevatel lõikudel viidi läbi jõevaatlused, et lähemalt uurida ühe Eesti huvitavama jõe elustikku ja keemilist koostist. Vaatlustulemusi analüüsiti gruppides ja tutvustati teistele osalejatele. Lisaks oli igal vaatluses osalenud grupil võimalik teha ettepanekuid programmi muutmiseks ning ettepanekuid, kuidas Raudsilla kompleks võiks veelgi keskkonnasõbralikumalt tegutseda. Teoreetiliste teadmiste rakendamiseks viis Eestimaa Looduse Fond laagrilised jõe äärde talgutöid tegema, et lapsed saaksid anda oma panuse ebapärlikarbi ja teiste oluliste liikide elupaiga kaitseks. See oli kahtlemata õpilaste lemmiktegevus, sest sai kahlamispuukstega jõesumbata, liigseid puuoksi eemaldada ning oma töö tulemused olid kohe näha.

Laagrilised tööhoos

BSP Eesti tegevuste koordinaator osales Lõuna-Korea töölaagris

18.–30. juulil toimus Muanis töölaager, mis keskendus kohalikele kultuurile, loodusele ja keskkonnaprobleemidele. UNESCO Korea Vabariigi rahvusliku komisjoni korraldusel on selliseid töölaagreid noortele korraldatud alates 1966. aastast. Sel aastal laagrisse kandideerinute seast osutus valituks ka Eesti Läänemere projekti koordinaator Gedy Siimenson Tartu keskkonnahariduse keskusest. Lisaks töölaagri mitmekesisele programmile oli tänavuse laagri põhirõhk riikide rannikualade kaitse ja hariduskorralduse võrdluskohtade uurimine, mille kohta oodati ettekannet kõikide riikide esindajatelt. Osalejate seas olid Eesti, Leedu, Valgevene, Saksamaa, Sloveenia, Bulgaaria, Rumeenia, Ungari, Küprose, Laos ja Mongoolia noored. Töölaagri osaks olid ka ekskursioonid ning kohalikele lastele kultuurilaagri korraldamine, mis võimaldas kohalikel uurida erinevate riikide traditsioonide kohta, maitsta erinevaid suupisteid ning üheskoos aega veeta.

KALENDER

17.11.2016
Filosoofiapäev Tartus

1.12.2016
Ühendkoolide konverents TTGs

8.–9.12.2016
Haagi konventsiooni II protokollil komitee kohtumine Pariisis